

Ledelsesresumé

Andel elever i segregeret specialundervisning

Der har i mange år været et stort politisk fokus på, at elever så vidt muligt skal inkluderes i de almene læringsmiljøer i skolen. På trods af dette fokus modtager flere og flere elever dog undervisning i enten en specialklasse eller på en specialskole. Siden afskaffelsen af 96-procentsmålsætningen i juni 2016¹, er segregeringsprocenten kun steget, og i skoleåret 2022/2023 er andelen af elever, der modtager segregeret specialundervisning, på sit højeste inden for analyseperiodens 12 skoleår. Ud over de faglige hensyn, der knytter sig til inklusionsdagsordenen, hører det også med til billedet, at der er betydelige udgifter forbundet med segregeret specialundervisning i specialklasser og specialskoler.

I denne analyse sætter Indenrigs- og Sundhedsministeriets Benchmarkingenhed fokus på de kommunale segregeringsprocenter, dvs. andelen af eleverne i grundskolen, der modtager undervisning enten i en specialklasse, på en specialskole eller i et dagbehandlingstilbud. I analysen ser vi på forskellige tendenser omkring segregeringsprocenten på landsplan. Herefter sammenlignes kommunernes segregeringsprocent, hvor vi samtidig tager højde for, at der er forskel på elevgrundlaget i de forskellige kommuner.

Analysen omhandler alle elever i 0. til 9. klasse på alle landets grundskoler, både folkeskoler, kommunale ungdomsskoler, specialskoler, privatskoler og frie grundskoler, efterskoler, efterskoler med særlig tilbud samt dagbehandlingstilbud og behandlingshjem. Analysen har fokus på skoleårene 2020/2021-2022/2023, men kigger også på udviklingen på længere sigt. Analysen er en opdatering af vores tidligere analyse fra 2021, hvor fokus var på skoleåret 2019/2020.

Udover selve analysen er der udarbejdet følgende bilag. Bilag 1: "Sådan placerer din kommune sig" indeholder centrale figurer fra rapporten præsenteret for hver enkel kommune. I Bilag 2: "kommunespecifikke nøgletal" kan man finde de væsentligste tal fra rapporten for hver enkel kommune. I Bilag 3: "Metode" er metoden bag analysen præsenteret.

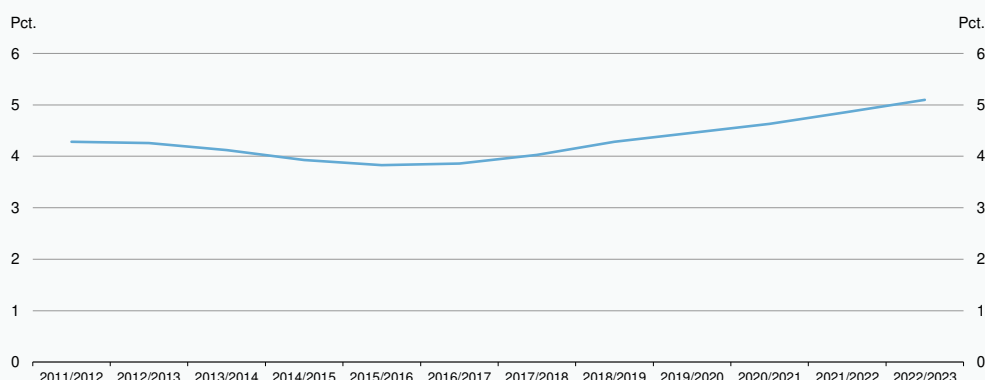
Andelen af elever, der modtager segregeret specialundervisning, er på sit højeste

I skoleåret 2022/2023 modtog 5,1 pct. af grundskoleeleverne segregeret specialundervisning, hvilket er den højeste andel i analyseperioden fra skoleåret 2011/2012 til skoleåret 2022/2023. Udviklingen i segregeringsprocenten over de seneste 12 skoleår kan ses i figur 1.1. Segregeringsprocenten faldt fra 4,3 pct. fra skoleåret 2011/2012 til 3,8 pct. i skoleåret 2015/2016. Siden da er andelen kun steget.

¹ 96-procentsmålsætningen blev indført i juni 2012 af den daværende regering og KL. Målsætningen, som konkret var at 96 pct. af eleverne skulle være inkluderet i den almene undervisning, blev afskaffet igen i juni 2016.

Figur 1.1

Andel segregerede specialundervisnings elever fordelt på år

Anm.: Andel segregerede specialundervisnings elever er opgjort per 30. september det pågældende år.
Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger..

Segregeringsprocenten er højest i udskolingen, men stigende for alle klassetrin. I skoleåret 2022/2023, modtog 6,7 pct. af eleverne i udskolingen (7.-9. klasse) segregeret specialundervisning. Segregeringsprocenten var 5,3 pct. for elever på mellemtrinnet (4.-6. klasse) og 3,7 pct. for elever i indskolingen (0.-3. klasse).

Der er tydelige forskelle mellem kommunerne

I denne analyse har vi opgjort segregeringsprocenten på kommuneniveau samlet for skoleårene 2020/2021, 2021/2022 og 2022/2023. Ved at samle data for flere år bliver segregeringsprocenten i hver enkelt kommune baseret på flere elever, hvilket giver mere robuste resultater, hvor eventuelle udsving og tilfældigheder mellem år, udjævnes. I rapportens bilagsmateriale kan man dog også se kommunernes resultater for de enkelte år, så man fx også kan se tallene for det nyeste år.

Der er tydelige forskelle mellem kommunernes segregeringsprocenter. I nogle kommuner lå segregeringsprocenten for skoleårene 2020/2021 – 2022/2023 under 3 pct. og i andre kommuner var segregeringsprocenten for samme periode over 8 pct. Når vi sammenligner kommunernes segregeringsprocent for perioden 2017/2018 – 2019/2020 med segregeringsprocenten for perioden 2020/2021 – 2022/2023, så har 83 kommuner en stigning i deres segregeringsprocent, mens segregeringsprocenten er faldet for 11 kommuner.

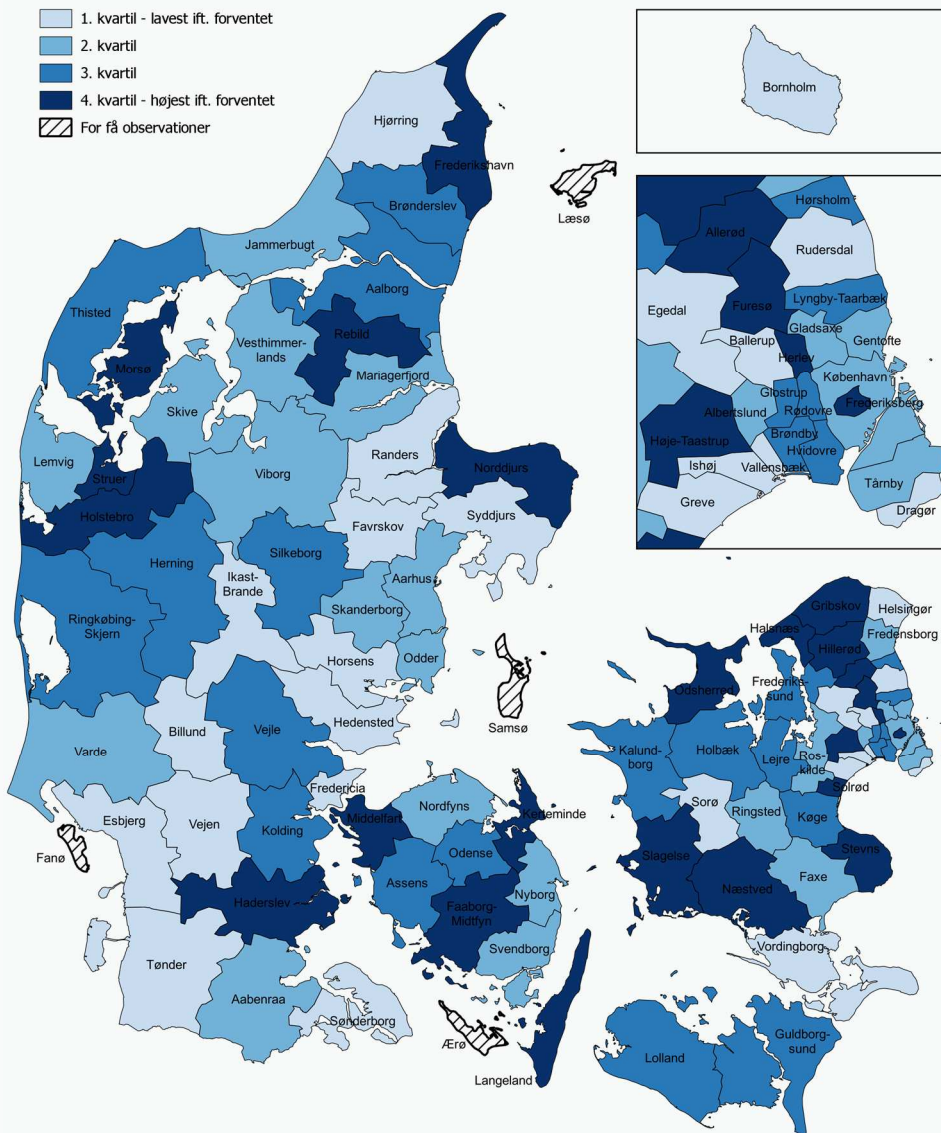
Der er stadig forskelle mellem kommunerne, når vi tager højde for rammevilkår

Nogle af forskellene i segregeringsprocenten blandt kommunerne kan skyldes forskelle i elevsammensætningen, som vi i analysen omtaler som forskelle i kommunernes rammevilkår. For at tage højde for kommunernes rammevilkår har vi beregnet en benchmarkingindikator for hver kommune, der angiver, om kommunernes segregeringsprocent er højere eller lavere, end man kan forvente på baggrund af kommunens rammevilkår. Også her er benchmarkingindikatoren beregnet samlet for de seneste tre skoleår.

På Danmarkskortet på næste side er kommunerne inddelt i kvartiler efter deres samlede benchmarkingindikator for perioden 2020/2021 til 2022/2023. Kommunerne i 1. kvartil er den fjerdedel af kommunerne, der har færrest elever i segregeret specialundervisning i forhold til hvad man kan forvente givet kommunernes rammevilkår, og kommunerne i 4. kvartil er den fjerdedel af kommunerne der har flest segregerede specialundervisnings elever, i forhold til hvad man kunne forvente.

Figur 1.2

Benchmarkingindikator for kommunernes segregeringsprocent, skoleår 2020/2021-2022/2023

Anm.: Første kvartil dækker over den fjerdedel af kommunerne, som har den laveste segregeringsprocent i forhold til hvad man kan forvente på baggrund af kommunernes rammevilkår. Fjerde kvartil dækker omvendt over den fjerdedel af kommunerne, der har den højeste segregeringsprocent i forhold til hvad man kan forvente på baggrund af kommunernes rammevilkår. Segreeringsprocenten angiver andelen af grundskoleelever i 0.-9. klasse, som går enten i en specialklasse, på en specialskole eller et dagbehandlingstilbud.

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

De 10 kommuner, der har den højeste benchmarkingindikator, har gennemsnitligt en segregeringsprocent, der er 1,5 procentpoint højere, end man kan forvente ud fra deres rammevilkår. Ligeledes har de 10 kommuner, der har den laveste benchmarkingindikator, gennemsnitlig en segregeringsprocent, der er 1,6 procentpoint lavere end man kan forvente ud fra deres rammevilkår.

I rapportens bilagsmateriale kan man også se resultaterne for de enkelte år for hver kommune, så man også kan se tallene for det nyeste år.